

בספר 'בית אהרן' מספר הרב שלמה זלמן הורוויץ ז"ל על נס מופלא שאירע עמו בחג הסוכות בימי השואה.

"באחת הקפופות שהיית יחד עם פרטיזנים יהודים שומרי מצוות ומעט חילוניים. יום אחד כאשר סוף סוף העזתי לצאת ממקום מסתורי בבור תחתיות לשאוף אוויר צח בין עצי היער, היה זה בחג הסוכות. בטוילי מצאתי מקום קרחת באמצע היער, לקחתי 'כיסויים' שהפרטיזנים גנבו מהגרמנים והתגלגלו לידיו, והקמתי את דפנות הסוכה, אחר כך סיכנתיה הלכה בענפי עצים שהיו לנו לרוכ. 'החילוניים שבינינו כעסו, בטבעם שעל ידי הסוכה מעמיד אני את כולם בסכנה, אולם לא הסכמתי לוותר. עמדתי על דעתי כי אדרבה, בזכות מצוות הסוכה נזכה לשמירה. ואכן, הסוכה נשארה עומדת על תילה.

לאחר מספר ימים, לפתע פתאום קול רגלי הקלגסים הארוכים הגיע לאוזנינו. כל היהודים מיהרו להימלט למקומות מסתורים, לא כן אנחנו, שה'בונקר' שלנו מצוי היה מעט רחוק, ובהליכה לשם באותו זמן הייתה סכנה גדולה. החלטתי אפוא שנשאר בתוך הסוכה ונשלך על ה' יבנו.

'בצר לי פניתי אל ה' ואמרתי לו: 'אבא, אם רצונך שנתגלה על ידי הצוררים ונהרג, הריני מוכן ומזומן לכך. אולם מבקש אני שזה לא יתרחש כאן בסוכה, כי מה גדול יהיה קידוש השם כשאוכל לבשר לאחיי שניצלתי ממוות בזכות מצות סוכה, ויראו האינם מאמינים וייווכחו גם הם, כי שומר מצוה לא ידע דבר רע. לא למעני ה', אמרתי, כי אם למענך שכשרו, שיתקדש שמך בריבים.

"אחר כך אמרתי תהלים בדבקות, וגם הכרתי את שמות הדורות שלפנינו עד הבעל שם טוב, כמקובל אצלנו שהוא סגולה לשמירה.

"הנה רואים אנו כמו עינינו את הרשעים מתקרבים אלינו. פסיעותיהם הגסות נשמעות קרובות יותר ויותר, וארטיטוט את הלב. הנה הם מגיעים, אולם עוברים הם ליד הסוכה הלך ושוב שלוש פעמים, ואינם רואים כלום. כאילו הוכו בסנוורים. אנו מציינים דרך חזקי הסוכה ורואים אותם משתובבים ממש לידנו, מבחינים היטב במדי הצבא שעליהם, אבל הם אינם רואים את הסוכה!

"פתאום הצביע אחד הרשעים לעבר חברו, כאומר שמבחני הוא שם באיזה מקום מסתור. ומיד תסלקו ועלמנו מהמקום. נשמע לרוחה בתודה לה' שהוציאנו ממוות לחיים.

"אחרי כן תמהו לו המסתתרים היכן שהיו בזמן חופש הקלגסים. בשומעם כי היינו בסוכה, תמהו כולם והודו בפה מלא שאירע לנו נס. אף האפיקורסים שבהם הודו כי יד ה' עשתה זאת, והתקדש שמו ויתברך בקרב עמו מאוד ותקיים בנו הכתוב 'כי יפגינו בסכה ביום רעה'." (המבשר תורני גיליון חג הסוכות תשע"ה, מתוך מאמרו של הרב בנימין כהן.)

ארוחת צהריים כארבעת המינים...

היה זה לעת זקנתה של הרבנית שך, רעייתו של ראש ישיבת פוניבז', הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצ"ל. הרבנית כבר הייתה מרותקת למיטה, כוחותיה לא עמדו לה עוד. לפיכך, נהג בעלה - ראש הישיבה, ללכת מדי יום לחדר האוכל, ליטול מהמזון המוגש לבני הישיבה מנה מנובדת, ולהביאו לרעייתו הביתה.

בני הישיבה ראו את ראש הישיבה יוצא מהישיבה וצולחת אוכל בידיו, והבינו כי אין זה מן הכבוד שיראה את הישיבה שיתובב למצור, ועוד בחצוצות קריה. 'אנחנו נביא לרבנית את האוכל מדי יום, עד הבית!' - השיבו תלמידיו, 'אל יטרף ויתבזה כבוד הרב בנושאו אוכל הביתה!' - ביקשו.

הרב שך פער עליהם עיניים משתוממות ושאל: 'אינני מבין, האם שריתם אותי בימי חג הסוכות נושא את ארבעת המינים, גם אז הצעתם את עצמכם? גם אז חשבתם כי זו טירחה או התבזות?! בוודאי שלא, הלא זו זכות כנייה לשאת את ארבעת המינים לבית הכנסת? ועתה, לא עשיתו זו הזכות שלי להביא לרעייתו מזון, זו זכות חסד כנייה פנים-ביתית לדאוג לה לאוכל להשביע את רעבונו. האם תרצו לקחת את הזכות הגדולה הזו ממני?! - שאל בתמיהה...

וסיפור נפלא זה, המופיע בספר 'גדולי ישראל בביתם', מתחד את העובדה כי מצוות גמילות החסד מתחילה - רואה ובראשונה - בבית פנימה. הבה נראה את דמותו של ראש הישיבה, המוסד גילו ומעמדו, הוא לעצמו זכות טיטחה אישית לעשות חסד למען רעייתו. הוא ראה בכך זכות כנייה, זכות של חסד. וחסד - הוא קודם כל בתוך הבית, למען האשה, למען הילדים, זה החסד הגדול ביותר!

הלכה ודעת נידונים הלכתיים בסוגיות ה'דף היומי'

אתרוג ספק מרוכב מהודר ואתרוג פשוט

בסוגיית הגמ' עירובין דף נ. המעשר בהמותיו ויצאו שנים בבת אחת וקרא להן עשירי, הרי"ד עשירי ואחד עשר מעורבים זה בזה. דהיינו שעל אחת מהן חל דין מעשר בהמה, ועל הבהמה הנוספת חל קדושת שלמים, רק שאין ידוע על מה חל קדושת מעשר ועל מה קדושת שלמים. ורש"י (ד"ה והרי מעשר) ביאר, שגם אינו יכול לברך על התנופה ועל הסמיכה ולסמוך את שני הקורבנות הללו ותחול הברכה על הקרבן שצריך בו תנופה וסמיכה, ולאורה הטעם הוא משום הפסק, שאם הבהמה הראשונה שמיניף או סומך היא המעשר שאינה טעונה תנופה וסמיכה הרי הפסיק במעשה בין הברכה למצוה, והרי זה הפסק וברכתו היא ברכה לבטלה. עפ"י יסוד זה בדברי רש"י דנו הפוסקים במעשים שמהווים הפסק לברכה, וכפי שיבואר.

דנו אחרונים במי שיש לו שני אתרוגים, האתרוג האחד מהודר ויופיו אך יש ספק אם הוא כשר כגון שהוא אתרוג ספק מורכב, והאתרוג השני כשר לכל הדעות אך אינו מהודר, ומן הראוי שיטול אדם ש את שני האתרוגים בזה אחר זה, ודו"ק הפוסקים אם ראוי להקדים וליטול את האתרוג המהודר שאינו ודאי כשר או את האתרוג שוודאי כשר ואינו מהודר. וכן יש לדון בכל אדם שנטל ארבעת המינים ואחר כך נזדמן לו אתרוג נאה יותר, ויש לדון אם יש ענין ליטול פעם שניה את האתרוג המהודר.

הגר"ח מברסק הורה, שניתה את האתרוג צריך ליטול את האתרוג הספק כשר אך המהודר, כיון שאם יטול תחילה את האתרוג הכשר בוודאי, יצא כבר ידי חובת המצוה ושוב אין ענין בנטילת האתרוג המהודר, שאין שייך להדר במצוה אחר שכבר יצאו ביד ידי חובה, ולכן יטול קודם את האתרוג שיש ספק במשורו, והוא ודאי מהודר, ואם כשר הוא מה טוב, יזכה לקיים את המצוה בהידור, ואם אינו כשר יצא י"ח לאחר מכן באתרוג הכשר שאינו מהודר, ולדעתו גם אין ענין ליטול אתרוג מהודר יותר אחר שכבר יצא י"ח, שלא שייך לקיים הידור מצוה אלא בשעה שמקיים את המצוה, אך אם יצא ידי חובת המצוה אין לו מה להדר. בספר 'זכרון יצחק' (ניימן, עמ' קמא) הובא מכתב שכתב רבי יהודה לייב דון יחיא תלמידו של הגר"ח שאצלו היה המעשה, ששנה אחת ישב אצל רבו הגר"ח והביאו לפניו אתרוגים פים ומהודרים ואמר לרבו שאביו מהדר לקחת דווקא אתרוג 'איגווער' שהם בוודאי אינם מורכבים כמבואר בחת"ס ('או"ח סי' רד') וכשראה הגר"ח את דברי החת"ס ביקש שישלח טרלגמה לאביו שישלח לו אתרוג 'איגווער'. כשהגיע האתרוג ראה שאינו מהודר, ולכן בסוכות בבורק לאחר הברכה לקח הגר"ח את האתרוג היפה והמהודר שהוא ספק מורכב, ואח"כ לקח את האתרוג שאינו מהודר אך בוודאי אינו מורכב, ואמר הלא מצוות אתרוג איננה דומה למצות תפילין שמצוותה כל היום, שמצוות האתרוג היא רק לקיחה פעם אחת, ואם אקח את האתרוג שהוא זכודי כשר הלא אקיים תיכף המצוה, ואח"כ כשאקח את המהודר הלא יהיה זה הידור בלי קיום מצוה, כי את המצוה כבר קיימתי, אבל כשאני לוקח תחילה הספק מורכב שמא הוא כשר א"כ קיימתי מצות אתרוג בהידור גמור, אולם מאחר ושמה הוא מורכב לכן אני לוקח אח"כ את האתרוג שהיא בוודאי כשר ואקיים אז את מצות אתרוג.

הגר"א סילבר (הסוכות ח"ב סי' ט') כתב שהקשו שאלה זאת לפני מרן הגר"ח והשיב ששונה מפסיק בין הברכה למצוה באיזה מעשה הרי זה הפסק, וא"כ אם האתרוג שלקח בתחילה הוא מורכב, נמצא שהפסיק במעשה בין הברכה למצוה והרי זה הפסק, וכתב שאמר זאת לפני הצפנת פענח וחסדיו לדבריו.

ובמקרה קודש (הסוכות ח"ב סי' ט') כתב שהקשו שאלה זאת לפני מרן הגר"ח והשיב ששונה בין הברכה למצוה באיזה מעשה הרי זה הפסק, וא"כ אם האתרוג שלקח בתחילה הוא מורכב, נמצא שהפסיק במעשה בין הברכה למצוה והרי זה הפסק, וכתב שאמר זאת לפני הצפנת פענח וחסדיו לדבריו.

[תקציר ממנחת יעקב" (כת"י יו"ד סי' לב').]

לקבלת הגיליון במייל: 7676400@gmail.com

המערכת: "שערי דעת" רח' המגינים 32 ת.ד. 1778 טבריה טלפקס: 077-4102298 דוא"ל: Shaara.daat@gmail.com

ניתן להיות שותפים באמצעות "נדרים פלוס" שערי דעת - טבריה

א*מסדר בס"ד, בשערי דף היומי בביהמ"ד 'שערי דעת' מדי יום בשעה 19:00 בערב 'שמעו ותחי נפשיכם' ניתן להאזנה בקו השיעורים של 'שערי דעת' 074-740-32-90 ללמוד. להזכרים. לדעת. או בקול הלשון *6761

פניני דעת

גליון לעמלי התורה ונשיאי דגלה בעיה"ק טבריה ת"ו

גליון מס' 104

חג הסוכות

טו' תשרי תשפ"א

תורה

גליון 104

מצטער...

"מצטער פטור מן הסוכה"

במשך כל ימות השנה, יהודים רבים נושאים עמם מטעני צער, קשיים והתמודדויות. זה סובל מבעיות המלכות לולב): "אף על פי שכל המועדות מצוה לשמוח בהן, בחג הסוכות היתה שם במקדש שמחה יתירה שנאמר "ושמחתם לפני ה' אלקיכם שבעת ימים", (והאחרונים דייקו מהרמב"ם ששמחת בית השואבה שכתבה בהמשך דבריו שם, היתה משום שמחת המועד ולא משום ניסוך המים), וצריך לבאר מדוע דוקא סוכות הוא זמן שמחתנו, בשלמא שאר הרגלים נקבעו על שם מאורע שאירע בהם, פסח הוא זמן חירותנו שבו בחג משעבד לחרות, שכבות היא זמן מתן תורתנו שבו נתנה התורה, אבל על איזה מאורע נקבע סוכות כזמן שמחתנו?

הנה תגלית יקרת ערך, שגילה הרה"ק ה'תפארת שלמה' מדרומסק זי"ע: הסוכה היא סגולה להיצל מכל צער, להיושע מכל מצוקה. הלא כך פוסקת המשנה: 'מצטער - פטור מן הסוכה, והתפארת שלמה' דורש מילים אלו במתק לשונו: 'מצטער - אדם השרוי בצער, בכאבו, במצוקתו, תהא גדולה אשר תהא, והפך ל"פטור" - הוא יוצא בפטור מלא מכל צערו וצרותו, קשייו ומצוקותיו, מן הסוכה' - מכח חג הסוכות, מכח אוצר הברכה הטמון בסוכה!

ונהג בשמיני עצרת אע"פ שהוא חג בפני עצמו גם הוא נקרא זמן שמחתנו וגם המשכו לסוכות מראה שאמנם ענין אחד להם, ובאמת גם שמ"ע ענינו הקירוב הגמור בין ישראל לקב"ה. וידוע מאמר חז"ל שבשמיני עצרת אומר הקב"ה שרצונו להיות רק עם ישראל, וכלשונם "בוא ונגלגל אני ואתם" וא"כ שמיני עצרת הוא השיא שבקירוב השי"ת לעם ישראל ואפי' בסוכה אין צורך, והשי"ת קרוב לנו ויושב רק עמנו לסעודה. וחגיגת שמחת התורה בשמיני עצרת, היא מכיון שהקרבן הגדולה ביותר שיש בין הקב"ה ליהודי זה רק ע"י התורה, וכמבואר בנפש החיים (ש"ד) שזהו שיא הדבקות בשי"ת בבחינת ישראל ואוריות וקודשא בריך הוא חד הוא, והיינו שבינם זה שהוא שיאו של תהליך ארוך של התקרבות בין השי"ת לישראל שהחל בר"א אלול והלך והתגבר עד שבשיאיו בשמיני עצרת אנו בסעודה פרטית עם השי"ת, וקודים בדבקות עם ה"ת וחשים קרובים ואהובים לשי"ת. ודווקא בסוכות שהתורה מצוה לאדם צא מדירת קבע שלך לדירת ערואי מצוה האדם על השמחה המיוחדת, ללמדנו שלשמחה אמיתית אפשר להגיע רק ע"י רוחניות טהורה.

זמן שמחתנו - המצוה הקשה ביותר

מסופר, שתלמידיו של הגאון מוילנא זצ"ל שאלוהו: "ולמדנו רבינו, מהי המצוה הקשה ביותר בתורה?"

השבת, לשל, אינה מצוה קשה. אמנם דינה מרובים, אבל ההרגל הפוכם לדבר שבשיגרה, ולהיפך - "יום זה פסח, והזריחה אורה ושמחה". מתנה טובה היא, מבית וגניזו של הקדוש ברוך הוא. בחג הפסח, והזריחה משהו חמץ יכולה להחשב קושי. ואולי אחת מן המצוות התדירות, כאהבת ה' ויראהו, ו"שויתיה ה' לגדי תמיד". אולי איסור הסחת הדעת מתפילין. אולי מצות "ואהבת לרעך כמוך", "כמוך, בלי שום הפרש. כמוך, בלי חילוקים, בלי תחבולות ומזימות. כמוך, ממשי!"

תשובתו של הגאון הפליאה אותם: "המצוה הקשה ביותר לקיים", אמר בפסקנות, "היא: ושמחת בחגך, והיית שמח!"

גדהה התלמידים. הרי זוהי מצוה שמחה, נפלאה. אבל במבט שני הבינו, כמה קשה היא. הרי זו חובה מדאורייתא לשמוח בלא הפסק שמונה ימים רצופים, כמאתיים שעות, אחת עשרה וחצי אלף דקות! הילדים רבים, האשה מתרגזת, הנותנת בדרך, הלולב נפסל, האוכל התקרר, תקר ברכב, חשבון החשמל הגיע - ואסור לרגז, אסור להתעצב. לא זו בלבד, אלא שעלי מוטלת החובה לשמח את כל הסובבים, "אישה - בעלה משמחה", ולשמח את הילדים! ובהקשר זה, סיפור.

מלחמת העולם השנייה פרצה. דם יהודי נשפך כמים. בארצות הברית התרכזו פליטי חרב, ולכולם בני משפחה באירופה עולה בלהבות. הצדיק רבי פנחס דוד הלוי הורוביץ, האדמו"ר מבוסטון זצ"ל, ערך את שולחנו בשמחת תורה. הלהיב את הנוכחים, שפרצו בשירה אדירה. ולפתע נשמע קול מחרה מלב מורחת, לבו של בן חרד לגורל הוריו: "רבי, באירופה נשפך דם יהודים, וכאן - שרים!"

מיד פסקה השירה, והכל היו כנכלמים, נושו בעצמם. אכן, כיצד יכולים היו לשכוח את אסונם? להסיח דעת מייסוריהם וסאת יגונם של בני משפחותיהם?

ובקשת שנשחרר, נשמע קולו של הרבי, מצטט בעל פה את דברי רבינו הרמב"ם זצ"ל בסוף הלכות ולב, בהזכירו את שמחת בית השואבה:

"השמחה שישמח האדם בעשיית המצוה ובאהבת האל שציוה בהן, עבודה גדולה היא". ציטט - ותמה: האם השמחה היא עבודה, עמל וטורח? והלא פורצת היא מאליה, מתנגגת ומתרוגגת, והרגלים יוצאות מאליה! במחול!

אלא, אין כוונת הרמב"ם ז"ל אלא לתקופתנו ולזמנינו. אמר. לתקופות חושך ואפילה, יגון ואנחה, צרות ומצוקות. או אז, כאשר העיניים דומעות והלב דוו, כאשר הגרון משתנק והאנחה פורצת. אז, השמחה היא אכן עבודה, ועבודה גדולה. ויהודים, שמסרו את נפשם על עבודת ה' בכל הדורות, ימסרו את נפשם גם כדי... לשמוח ולחוג! בואו, יהודים, ונרנן לכוראינו. וזכות המצוה תבקע דרך בעלטה ותמליץ זכות בעד יקירנו, להטותם לחיים...

והשירה שבה והתלקחה. שירה של שמחה - ותחינה...

סיפור אמיתי הוא, מרגש מעורר התפעלות. כוחם של ישראל קדושים, מי כעמך ישראל! נודה לה' הטוב, על שחיים אנו בתקופה של חסד ועל שברוך השם אין השמחה אצלנו בגדר "עבודה גדולה", וקל להגיע אליה. אבל אם אין היא "עבודה גדולה" לבנינו, "עבודה קטנה" יש בה, להתגבר על דקות של עוגמת נפש ועצר, של זיכרון ועצב, ולקיים כפשוטו: "והיית אך שמחה". נשמח, ונשמח אחרים!

ולקח קטן עבורינו, בעקבות המצוה. ישנם הסבורים שהתורה תובעת מאיתנו אך ורק קיום מצוות, עשה כך אל תעשה כך, ואם תשלם את "המכס" הזה - לא תובעים ממך להשתנות. לא מתייחסים לאישיות ולרגשות. אך ממצוה זו רואים אנו, שהמצוות מתייחסות גם לרגשות האדם, ותובעות ממנו שליטה עצמית מוחלטת על רגשותיו. עד כדי איסור דקה של עצב, במשך שבוע שלם!

ועוד: כלל נקוט בידינו, שאין הבורא תובע ממנו יותר מכפי יכולתנו, ואינו בא בטרוניא עם בריותיו. לפיכך כוכים הרשעים בראותם שהיה ביכולתם לכוף את יצרם, ומצדיקים עליהם את הדין הואיל והדין אין אמת - ומכין שכן, באף מצוה זו ביכולתנו לקיים! ננסה - ונצליח!

השירה שבה והתלקחה. שירה של שמחה - ותחינה...

סיפור אמיתי הוא, מרגש מעורר התפעלות. כוחם של ישראל קדושים, מי כעמך ישראל! נודה לה' הטוב, על שחיים אנו בתקופה של חסד ועל שברוך השם אין השמחה אצלנו בגדר "עבודה גדולה", וקל להגיע אליה. אבל אם אין היא "עבודה גדולה" לבנינו, "עבודה קטנה" יש בה, להתגבר על דקות של עוגמת נפש ועצר, של זיכרון ועצב, ולקיים כפשוטו: "והיית אך שמחה". נשמח, ונשמח אחרים!

ולקח קטן עבורינו, בעקבות המצוה. ישנם הסבורים שהתורה תובעת מאיתנו אך ורק קיום מצוות, עשה כך אל תעשה כך, ואם תשלם את "המכס" הזה - לא תובעים ממך להשתנות. לא מתייחסים לאישיות ולרגשות. אך ממצוה זו רואים אנו, שהמצוות מתייחסות גם לרגשות האדם, ותובעות ממנו שליטה עצמית מוחלטת על רגשותיו. עד כדי איסור דקה של עצב, במשך שבוע שלם!

ועוד: כלל נקוט בידינו, שאין הבורא תובע ממנו יותר מכפי יכולתנו, ואינו בא בטרוניא עם בריותיו. לפיכך כוכים הרשעים בראותם שהיה ביכולתם לכוף את יצרם, ומצדיקים עליהם את הדין הואיל והדין אין אמת - ומכין שכן, באף מצוה זו ביכולתנו לקיים! ננסה - ונצליח!

השירה שבה והתלקחה. שירה של שמחה - ותחינה...

סיפור אמיתי הוא, מרגש מעורר התפעלות. כוחם של ישראל קדושים, מי כעמך ישראל! נודה לה' הטוב, על שחיים אנו בתקופה של חסד ועל שברוך השם אין השמחה אצלנו בגדר "עבודה גדולה", וקל להגיע אליה. אבל אם אין היא "עבודה גדולה" לבנינו, "עבודה קטנה" יש בה, להתגבר על דקות של עוגמת נפש ועצר, של זיכרון ועצב, ולקיים כפשוטו: "והיית אך שמחה". נשמח, ונשמח אחרים!

ולקח קטן עבורינו, בעקבות המצוה. ישנם הסבורים שהתורה תובעת מאיתנו אך ורק קיום מצוות, עשה כך אל תעשה כך, ואם תשלם את "המכס" הזה - לא תובעים ממך להשתנות. לא מתייחסים לאישיות ולרגשות. אך ממצוה זו רואים אנו, שהמצוות מתייחסות גם לרגשות האדם, ותובעות ממנו שליטה עצמית מוחלטת על רגשותיו. עד כדי איסור דקה של עצב, במשך שבוע שלם!

ועוד: כלל נקוט בידינו, שאין הבורא תובע ממנו יותר מכפי יכולתנו, ואינו בא בטרוניא עם בריותיו. לפיכך כוכים הרשעים בראותם שהיה ביכולתם לכוף את יצרם, ומצדיקים עליהם את הדין הואיל והדין אין אמת - ומכין שכן, באף מצוה זו ביכולתנו לקיים! ננסה - ונצליח!

'ביזנעס - זה ביזנעס'...

יהודי תושב ארצות הברית, שזה לא מכבר שב בתשובה, שכר דירת מגורים מגוי. חוזה השכירות ביניהם לא כלל את השימוש בגג. כשהתקרב חג הסוכות, ביקש היהודי מהגוי רשות לבנות את סוכתו על גג הבניין שהיה שייך לגוי.

הגוי, בהבין את הצורך החדף שיש ליהודי בשימוש בגג, החליט להתעלל בו. לא זו בלבד שדרש ממנו מחיר מפולפל על שכירות הגג, אלא אף דרש ממנו לערוך 'חוזה שכירות' אצל עורך דין, ואף להנפיק בולים, רשיונות ואישורים מיוחדים מהעירייה הנדרשים על פי החוק, על מנת לתת תוקף חוקי לשכירות.

היהודי ביקש להסביר כי אין צורך בכל העסק הגדול הזה שהגוי מבקש, משום שבסך הכל הוא מבקש להעמיד סוכה קטנה על הגג למשך שבועה ימים, אך הגוי עמד על דרישותיו בכל תוקף, ונימק את דרישותיו במילים: "אצלי, ביזנעס - זה ביזנעס!"

היהודי שחיבב את המצווה ולא הסכים לוותר עליה בכל מחיר, עשה ככל אשר הושת עליו. הוא חתם חוזה עם הגוי בפני עורך דין, שילם את מחיר השכירות הגבוה, שילם שכ"ט לעו"ד, ואת כל המיסים הנדרשים להנפקת האישורים ע"י השלטונות.

את הכל עשה בשמחה!

כשעלה לגג - חשכו עיניו... כל הגג היה עמוס בגרוטאות, רהיטים שבורים וארגזים ישנים שבתוכם כלים שבורים. הוא כמעט התייאש... אך חביבות המצווה לא נתנה לו להתייאש. הוא אזר עוז ותעצומות גוף ונפש, והחל בפניו הגג. יום שלם הוא עמל, כדי לפנות מקום לבניית הסוכה.

ולפתע, במהלך הפינוי, הוא הבחין בארגז שהיה משונה מיתר הארגזים. משפתח אותו, גילה להפתעתו שהוא מלא בחבילות של דולרים, ובמספר מטילי זהב...

ענין המציאה נודע לגוי, שמיהר לתבוע את היהודי שיתן לו את מה שמצא. במהלך הביור המשטרתי הוברר כי האוצר אינו שייך כלל לגוי, אלא לאדם ערירי שמת, וחברת שודדים מקומית שדדה את הרכוש מחנותו, הממוקמת בסביבה, והחביאה אותה בגג הזה בין ערימת הגרוטאות.

לפי החוק, מאחר שאותו אדם היה ערירי ומת בלי יורשים - המציאה שייכת למוצאה. אלא שבמקרה זה דן בית המשפט בשאלה מי נחשב המוצא? האם היהודי שבפועל מצא, או הגוי שהרכוש נמצא בשרותו?

בהכרעת הדין קבעו השופטים כי מאחר וערך כאן 'חוזה שכירות' חוקי ובעל תוקף, החתום ע"י עורך דין, וכמו כן הנופץ כל האישורים הממשלתיים כדת וכדין, נחשב הגג כבעלותו של היהודי, ומשום כך האוצר שייך לו.

באופן מופלא איישה השופט את הנימוק להכרעת הדין במילים: 'ביזנעס - זה ביזנעס'... רבותי, הבה ונדאג להבא שהביזנעס שלנו יהיה עוד ועוד תוספת קדושה ומעשים טובים וזנכה שלם של קדושה יחול על מעשינו לנחת ורצון הבורא יתברך.

שבת שלום ומועדים לשמחה.

חובת השבייתה ממלאכה בחול המועד

היה זה בחול המועד סוכות תשל"א. הגאון רבי מצליח מאזוז זצ"ל עבר ברחובות העיר תוניס וראה יהודי עובד בתנותו, במלאכת הצורפות. אמר לו: "שמה שכחת שאסור לעבוד בחול המועד?" אמר: "יודע אני, אבל עבודה דחופה לי לעשותה".

אמר לו הרב: "אין זה 'דבר האבד', ואסור לעשותו במועד". לא ציית האיש, והמשיך במלאכתו.

כעבור שלושה שבועות, ביום שישי, הגיעה לבית הרב נערה בוכיה: אביה הצורך נעצר בעלילה שקנה תכשיטים גנובים. מיד קם הרב והלך לתחנת המשטרה, ביקש שישחררו את העצור לשבת וחתם ערבות אישית לשונו לכלא ביום ראשון. בדרך סיפר העצור כי מחמת העינויים הודה בכוננות העלילה, למרות שהאמת היא שלא סחר בתכשיטים גנובים. אדרבה, ממנו נגנבו תכשיטים יקרים.

אמר לו הרב: "אספר לך סיפור מן הגמרא. מעשה באדם שהחמיצו לו ארבע מאות תביות יין. ערך חשבוןו, נפש והבין שקיפח את הארים שעבד בכרמו, ועל כן ארע לו הפסד זה. פיצה את הארים - והנה התייקר החומץ ונמכר במחיר יין, וכיסה את הפסדו... כדאי גם לך לערוך חשבון נפש: עבדת בחול המועד כדי להרוויח עוד מעט ממון - ולבסוף, ראה מה הרווחת". אמר: "טעית, רבי, לא אוסיף עוד לחלל את קדושת המועד!"

ביום ראשון שב האיש לכלא. אמר לו החוקר: "כשראיתי שהרב מאזוז ערב ליושרך ומשתדל למענך, הבנתו שאתה אדם ישר. פתחת בחקירה נמרצת וגילית שהפועל הערבי שלך הוא שרכש את הסחורה הגנובה, ולא עוד אלא שהודה בגניבות שגנב אצלך, והחזירין!"... (מעין השבוע)

הכתובת הנכונה

את הסיפור דלהלן, בו שונו פרטים מזהים, שמענו מהגאון רבי משה שלזינגר שליט"א ראש ישיבת 'מענה שמחה' העומד בראש הארגון החשוב 'פרי חיים'.

אברך שכמה שנים אחרי נישואיו עדיין לא נפקד בזש"ק, אחר תקופה ארוכה של דרישה ברופאים המליצו לו יזידיז לפנות לרופאים בכירים שמשחרים לפתחם מכל העולם. כשהגיע התור המיוחל הניחו את התיק הרפואי לפני הרופא שעניין וברר פרטים אודות מה שעבר על בני הזוג עד היום.

קרא להם הרופא למשרדו ואמר להם: "אני יושב כבר כמה שעות לנסות לאתר איזו בעיה, ואני לא רואה שום הסבר. אבל", המשיך הרופא ואמר, "אני רואה שאתה ואשתך אנשים דתיים, תתפללו לאלוקים הכל יכול הוא יכול לעזור לכם".

בני הזוג יצאו המומים ועצובים וחזרו לאכסנינים. כשהגיעו לאכסניה כבר קרבה שעת שקיעת החמה והאברך נעמד להתפלל מנחה. בתוך התפילה עלה בלבו רעיון: כל השנים התרוצצתי עם אשתי בין כל כך הרבה רופאים, ואצל רופא כל בשר עדיין לא בקרתי באמת...

פרץ האברך בתפילתו בכי מר וזעק: ריבונו של עולם, אני מבקש ממך סליחה, שעד היום היה לי קצת ביטחון באנשים שהם יעזרו לי, אבל היום ברחמיך הרבים הראית לי שאין לי להישען אלא עליך ריבונו של עולם. מהיום אני סומך רק עליך באמת ובתמים. אני בוטח בך שאתה תושיע אותי. ובכה מכל ליבו 'אנא ד' הושיעני נא'.

"אני", מסיים הרב שלזינגר שליט"א, "השתתפתי ברבית של הבן שנולד למזל טוב".

את הסיפור הנוסף דלהלן, שמע הרב"ג רבי מנחם שטיין שליט"א בהרצאה בעניין תפילה ופניני מנהלים ומחנכים באחד הת"תים, כשאחד המחנכים הוותיקים נעמד מרוגש כולו וביקש לספר על מה שחווה הוא בעצמו. כשקולו רועד מהתרגשות הוא החל בסיפורו:

מדי שבוע ביום חמישי אח"צ הייתי מופאיר לאשתי שטרות כסף בסכום נכבד כדי שתערוך את הקניות הנצרכות לכבוד שבת קודש בצרכניה הסמוכה לביתנו. באותו שבוע לא היה לי מאין להשאיר לה. היו תשלומים שונים באותו שבוע. החזרת הלוואה בגמ"ח וטיפול שיניים לאחד הילדים גמרו את המזומנים. ניסיתי לבקש כמה הלוואות מיידיתי, אף אחד לא יכול היה לתת. הרגשתי כי כלו כל הקיצין, אין לי צרכי בשבת".

המשיך המלמד וסיפר בהתרגשות: "נכנסתי לחדרי, נעלתי את הדלת, החשכתי את האור והתחלתי לזכור עם אבא שבשמים: אני יודע שאין כוח אחר בעולם מבלעדך, כסף רק אתה יכול לתת. לי הכסף ולי הזבח נאום ד'. אני לא מתפעל מזה שאין לי, אתה בעל הבית על הפרנסה והכלכלה, ואין כוח אחר בעולם מבלעדך..."

עשרים דקות שוחחתי עם בורא עולם, אחרי עשרים דקות יצאתי מהחדר. ואז הילדים מספרים לי כי שליח מהצרכניה הסמוכה לביתנו היה פה. היה מבצע בחודש האחרון, מי שקונה במשך השבוע מעל מאה ש"ח נכנס להגרלה של שתי שבתות, זכיה של כל צרכי שבת לשתי שבתות, ובדיוק עלינו בגורל. הגיע שליח עם עגלה גדולה ובה בשר ודגים ושימורים וכל מיני מטעמים בכמות של שתי שבתות.

לא עברו חמש דקות ונקישות נוספות בדלת. שכנים מהקומה הרביעית שבישלו כבר את כל השבת וקיבלו הודעה שעקב שמחה לא צפוייה הם צריכים לנסוע לשבת מחוץ לעיר. קחו את האוכל בבקשה שלא יתקלקל, הם ביקשו. כל זה אירע בזמן שהוא התפלל לבורא עולם בשעה שכלו כל הקיצין... (ח' כהנוב' מסוף שבת קודש ערב חג הסוכות תשע"ה).

איך זוכים באתרוג מהודר?

מעשה היה באברך שנכנס למעונו של כ"ק מרן אדמו"ר מטאלנא זי"ע בשכונת בית גן בירושלים. רבי, ברכני שאזכה לאתרוג לחג הסוכות", ביקש האברך מהרבי.

"אתרוג דומה ללב", השיב לו הרבי, "אתרוג הוא גם ראשי תיבות אל ת'בואני ריגל ג'אוה. אם לא מתנהגים בגאווה, כי אם בענוה; אוהבים כל אחד ומבדלים כל אדם, זו הדרך להתענד ולזכות ללב טוב. קבל על עצמך לעמול על לב טוב", הפטיר הרבי מטאלנא, 'או אז תזכה גם באתרוג מהודר בהתאם, אפילו אם תקנה את האתרוג בקופסה סגורה בלי לראות אותו קודם. אותו אברך יצא מחדרו של הרבי וקיבל על עצמו להתחזק בנקודות אלו, להיטיב את לבו לכל נברא בעולם.

בערב חג הסוכות הלך ורכש לעצמו אתרוג בקופסה סגורה כפי שאמר לו הרבי. כשפתח את הקופסה התשוממו כל העומדים לצדו האדמו"ר מויפני והידורו של האתרוג, עד כי המוכרים עצמם אמרו כי ככל הנראה טעו שהכניסו אתרוג כה מהודר לקופסה סגורה...

(המבשר תורני סוכות תשע"ו).